

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อ	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนผัง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
สารบัญภาพประกอบ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการศึกษา	4
สมมติฐาน	4
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
อภิธานศัพท์	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ส่วนที่ 1 การให้ความหมายและความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และพื้นที่สามัญ	6
ส่วนที่ 2 รูปแบบของความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันของพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และพื้นที่สามัญ	11
ส่วนที่ 3 กระบวนการการเก็บข้อมูลโดยการใช้แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชน	20
ส่วนที่ 4 สรุปผลที่ได้รับจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
จุดยืนและขอบเขตของงานวิจัย	33
วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย	33
กระบวนการในการจัดเวที	34
ขั้นตอนดำเนินการ	35
การออกแบบกระบวนการการอธิบายงานวิจัย	44
ขั้นการวิเคราะห์และข้อมูล	44
วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ข้อมูล	45
บทที่ 4 พื้นที่สามัญ	
ตอนที่ 1 ประวัติศาสตร์หมู่บ้าน	48
ตอนที่ 2 การใช้พื้นที่และการให้ความหมายต่อพื้นที่สามัญ	51
1. กลุ่มผู้ค้าขายในชุมชน	52
2. นักท่องเที่ยว	57
3. คนขับรถรับจ้างในพื้นที่	58
4. คนขับรถรับจ้างนอกพื้นที่	59
5. เด็กในชุมชน	60
6. เจ้าหน้าที่ของรัฐ	64
7. ชาวบ้านที่ออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน	66
8. กลุ่มคนอื่นๆ	66
ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้พื้นที่ชุมชนซึ่งเกิดจากการให้ความหมาย	73
กรรมสิทธิ์ที่ดินกับ การบุกรุกและการรुकล้ำ	73
บ้านและร้านค้า : การต่อเติมและดัดแปลง	77
ลักษณะของการต่อเติมอาคาร บ้านชั้นเดียว	78
บ้านชั้นครึ่ง	80
การค้าขายกับทัศนอุจาด	86
ปัญหาที่เกี่ยวกับพื้นที่ค้าขายการหาบเร่และร้านค้าแผงลอย	88
ปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ของชุมชนที่มีความซำรุดทรุดโทรม	
ต้องการการดูแลซ่อมแซมปรับปรุงและแก้ไข	90
สรุป	93

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์	
ตอนที่ 1 ประวัติศาสตร์และขอบเขตทางภูมิศาสตร์ของวัดพระธาตุคอกยสุเทพ	95
ตอนที่ 2 การใช้พื้นที่วัดพระธาตุคอกยสุเทพและการให้ความหมายต่อพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์	105
ลักษณะการใช้พื้นที่ใน ส่วนที่ 1	106
พื้นที่เขตสังฆาวาส (ใน ส่วนพื้นที่สีชมพู)	108
พื้นที่ฆราวาส (ใน ส่วนพื้นที่สีขาว)	109
ลักษณะการใช้พื้นที่ใน ส่วนที่ 2 (ส่วนร้านค้าบารัซ่า)	109
พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์อื่นๆ ที่อยู่นอกเหนือพื้นที่ของวัดพระธาตุคอกยสุเทพ	119
ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้พื้นที่ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์	125
ปัญหาในการใช้พื้นที่ใน ส่วนที่ 2 ปัญหาที่พบคือปัญหาเรื่องการใช้พื้นที่ ไม่เหมาะสม	126
ตอนที่ 4 สรุปข้อมูลใน ส่วนพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ทำการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์เบื้องต้น	129
บทที่ 6 สรุป วิเคราะห์ข้อมูล และข้อเสนอแนะ	132
1. รูปแบบความสัมพันธ์ของพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และพื้นที่สามัญ	134
2. ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่	138
2.1. ปัญหาที่เกิดจากการให้ความหมาย	139
2.2 ปัญหาที่เกิดจากการใช้พื้นที่	140
2.3 ปัญหาที่เกิดจากการขาดจิตสำนึกของการอยู่ร่วมกันในชุมชน	140
2.4 ปัญหาที่เกิดจากการไม่มีกฎเกณฑ์และความเข้าใจไม่ตรงกัน	141
3. ปัจจัยแรกและสำคัญที่สุดคือปัจจัยที่เกิดขึ้นจากการให้ความหมายที่ส่งผลให้ เกิดการอยู่ร่วมกันหรือไม่อยู่ร่วมกันของพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และพื้นที่สามัญ	141
4. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การสร้างความยั่งยืนของการอยู่ร่วมกันในชุมชน	143
5. ปัญหาที่พบและข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขงานวิจัย	144
บรรณานุกรม	145
ภาคผนวก	148
ประวัติผู้เขียน	188

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ตารางเปรียบเทียบสรุปโครงสร้างการบริหารงานของวัดและความสัมพันธ์ ของวัดและชุมชนกลุ่มตัวอย่าง	18
4.1 แสดงการใช้พื้นที่ชุมชนคอยสุเทพหมู่ 9 ของกลุ่มคนต่างๆ	68
5.1 แสดงการใช้พื้นที่ชุมชนคอยสุเทพหมู่ 9 ของกลุ่มคนต่างๆ	114

สารบัญแผนผัง

แผนผังที่	หน้า
4.1 แสดงตำแหน่งสถานที่ต่างๆ ในหมู่บ้าน	49
4.2 แสดงพื้นที่ต่างๆ ของวัดพระธาตุคอกยสุเทพและชุมชนหมู่บ้านคอกยสุเทพ	50
4.3 แสดงพื้นที่ ของส่วนหมู่บ้านคอกยสุเทพ (ส่วนที่3)	51
4.4 แสดงพื้นที่ของชุมชนในส่วนที่มีการรื้อกำแพงพื้นที่	75
4.5 แสดงบริเวณที่มีการค้าขายของกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าคอกยสุเทพ	86
5.1 แสดงแผนผังอาคารในพื้นที่วัดพระธาตุคอกยสุเทพ	101
5.2 แสดงตำแหน่งของวัดพระธาตุคอกยสุเทพในพื้นที่ของชุมชน	106
5.3 แสดงพื้นที่ส่วนที่ 1 ของวัดพระธาตุคอกยสุเทพ	107
5.4 แสดงพื้นที่ ของเขตพุทธาวาส (ส่วนสี่แดง)	107
5.5 แสดงพื้นที่ ของเขตสังฆาวาส (ส่วนสี่ชมพู) และฆราวาส (ส่วนสี่ขาว)	108
5.6 แสดงพื้นที่ของส่วนชุมชนคอกยสุเทพ (ส่วนที่2)	110
5.7 แสดงพื้นที่ การค้าขายในส่วนที่ 2	127
6.1 แสดงการใช้พื้นที่ของกลุ่มคนต่างๆในพื้นที่ชุมชน	138

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
3.1	แสดงโครงสร้างกระบวนการทำงานของโครงการวิจัย	46
4.1	แผนภูมิแสดงระยะเวลาและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่หมู่บ้าน	48
4.2	แผนภูมิแสดงการขยายตัวของพื้นที่วัดและการลดพื้นที่ลงของพื้นที่หมู่บ้าน	49
5.1	แผนภูมิแสดงระยะเวลาและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่วัด	96
5.2	แผนภูมิแสดงการขยายตัวของพื้นที่วัดในช่วงเวลาต่างๆ	98
6.1	แผนภูมิเปรียบเทียบระยะเวลาและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่วัดและชุมชน	133
6.2	แผนภูมิแสดงลักษณะความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันของวัดและชุมชนต่างๆ	135

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบที่	หน้า	
4.1	รูปแสดงปัญหาที่เกิดจากการใช้พื้นที่ร้านค้าบริเวณลานจอดรถเล็ก	53
4.2	รูปแสดงแผงลอยบริเวณลานจอดรถเล็ก	54
4.3	รูปแสดงการค้าหาบริเวณเกาะกลางถนน	55
4.4	รูปแสดงการค้าแผงลอยบริเวณริมทางเดินข้างเกาะกลางถนน	55
4.5	รูปแสดงบ้านของชาวบ้านที่คัดแปลงเป็นพื้นที่ของการอำนวยความสะดวก สำหรับการท่องเที่ยว	58
4.6	รูปแสดง บริเวณพื้นที่หัวสะพานทางเข้าหมู่บ้าน	59
4.7	รูปแสดงภาพวาดประกวดระบายสีที่ได้รับรางวัลที่ 2	61
4.8	รูปแสดงภาพวาดประกวดระบายสีที่ได้รับรางวัลที่ 5	62
4.9	ภาพแสดงการรुक้าพื้นที่เป็นที่พักอาศัยบริเวณลานจอดรถใหญ่	76
4.10	ภาพแสดงการรुक้าพื้นที่เป็นที่จอดรถของชาวบ้านบริเวณลานจอดรถใหญ่	76
4.11	ภาพแสดงการรुक้าพื้นที่เป็นที่เก็บของของชาวบ้านบริเวณหมู่บ้าน	76
4.12	ภาพแสดงการรुक้าพื้นที่เป็นส่วนของอาคารของชาวบ้านบริเวณหมู่บ้าน	77
4.13	อาคารบ้านชั้นเดียวเดิม	78
4.14	การต่อเติมกันสาดด้านหน้าอาคาร	78
4.15	บ้านชั้นเดียวแบบต่อชั้นสองภายในและกันสาดด้านหน้า	78
4.16	บ้านชั้นเดียวแบบต่อชั้นสองภายในแบบต่อข้างหลังด้านบนและกันสาดด้านหน้า	79
4.17	บ้านชั้นเดียวแบบต่อเป็นสองชั้นและกันสาดด้านหน้า	79
4.18	บ้านชั้นเดียวแบบต่อเป็นสองชั้นแบบหลังคาแบบใหม่	79
4.19	บ้านชั้นครึ่งแบบยังไม่มีการต่อเติมอาคาร	80
4.20	บ้านชั้นครึ่งแบบมีการต่อเติมอาคารภายในให้เป็นชั้นสอง	80
4.21	บ้านชั้นครึ่งแบบมีการต่อเติมอาคารเป็นสองชั้นและขยายพื้นที่ด้านหน้าส่วนชั้นสอง	80
4.22	บ้านชั้นครึ่งแบบมีการต่อเติมอาคารเป็นสองชั้นและขยายพื้นที่ด้านหลังส่วนชั้นสอง	81
4.23	บ้านชั้นครึ่งแบบมีการต่อเติมอาคารเป็นสองชั้นและขยายพื้นที่ด้านหน้าส่วนชั้นล่าง	81
4.24	บ้านชั้นครึ่งแบบมีการต่อเติมอาคารเป็นสองชั้นและขยายพื้นที่ข้างส่วนชั้นสอง	81

สารบัญภาพประกอบ(ต่อ)

ภาพประกอบที่	หน้า
4.25 บ้านชั้นครึ่งแบบมีการต่อเติมอาคารเป็นสองชั้นและขยายพื้นที่ด้านหน้าและหลังส่วนชั้นสอง	82
4.26 บ้านชั้นครึ่งแบบมีการต่อเติมอาคารเป็นสองชั้นขยายพื้นที่ด้านหลังชั้นสองและด้านข้างชั้นล่าง	82
4.27 บ้านชั้นครึ่งแบบมีการต่อเติมอาคารโดยแบ่งอาคารเป็นสองหลังโดยการกั้นภายในอาคาร	82
4.28 รูปด้านข้างของอาคารที่ถูกแบ่งเป็นสองหลังโดยการกั้นภายในอาคาร	83
4.29 รูปด้านหลังของอาคารที่ถูกแบ่งเป็นสองหลังโดยการกั้นภายในอาคาร	83
4.30 รูปแสดงตัวอย่างการต่อบ้านชั้นเดียว	83
4.31 รูปแสดงตัวอย่างการต่อบ้านชั้นครึ่ง	84
4.32 รูปแสดงตัวอย่างการใช้วัสดุในการต่อเติมอาคาร	85
4.33 รูปแสดงการค้าหาบริเวณเกาะกลางถนน	88
4.34 รูปแสดงการค้าแฝงลอยบริเวณทางเท้าเลียบสวนสาธารณะ	88
4.35 รูปแสดงแผงลอยบริเวณทางลงลานจอดรถเล็ก (ส่วนที่เป็นร่มกาง)	88
4.36 รูปแสดงร้านค้าแผงลอยบริเวณลานจอดรถเล็ก (ในลาน)	89
4.37 รูปแสดงที่เก็บของร้านขายผลไม้ดอง, แซ่ฉิม ในลานจอดรถด้านใน	90
4.38 รูปแสดงลำห้วยที่ไม่สะอาด	90
4.39 รูปแสดงถนนในหมู่บ้านชำรุด	92
4.40 รูปแสดงของเล่นในสนามเด็กเล่นชำรุด	92
5.1 ภาพถ่ายทางอากาศแสดงที่ตั้งของวัดพระธาตุคอกยสุเทพและหมู่บ้านคอกยสุเทพหมู่ 9	96
5.2 ภาพสถานที่ต่างๆ ในบริเวณพื้นที่วัดพระธาตุคอกยสุเทพ จากหนังสือแถลงการณ์วัดพระธาตุคอกยสุเทพ 2518	98
5.3 ภาพแสดงขอบเขตพื้นที่ของวัดพระธาตุคอกยสุเทพ	99
5.4 ภาพแสดงการไถหน้าดินเพื่อกำหนดขอบเขตที่ชัดเจนของพื้นที่วัดพระธาตุคอกยสุเทพ	108
5.5 ภาพแสดงบริเวณจุดชมวิว	109

สารบัญภาพประกอบ(ต่อ)

ภาพประกอบที่	หน้า
5.6 ภาพแสดงร้านค้าบริเวณวัด	109
5.7 ภาพแสดงซุ้มกาญจนาภิเษก	110
5.8 ภาพแสดงบริเวณลานห้วยนาค	110
5.9 ภาพแสดงบริเวณ A ในอดีตเคยเป็นสวนสาธารณะ	110
5.10 ภาพแสดงร้านค้าในบริเวณส่วนที่ 2	110
5.11 รูปแสดงศาลเสื่อบ้าน	120
5.12 รูปแสดงศาลเจ้าพ่อขุนดง	120
5.13 รูปแสดงศาลโค้งขุนกันชนะนนท์	120
5.14 รูปแสดงภาพวาดประกวดระบายสีภาพที่ 1	122
5.15 รูปแสดงภาพวาดประกวดระบายสีภาพที่ 3	123
5.16 รูปแสดงภาพวาดประกวดระบายสีภาพที่ 4	124
5.17 รูปแสดงบริเวณแผงลอยหลังบริเวณซุ้มกาญจนาภิเษก เป็นแผงลอยที่ต่อไปยังลานบันไดนาค	127